

Valtuustoaloite 12.6.2024 - Työikäisten omaishoitajien terveystarkastukset lainsäädännön edellyttämälle tasolle - SDP aluevaltuustoryhmä
4576/00.02.04.00/2024

Aluehallitus 25.09.2024 § 217

Lisätiedot	Toimialuejohtaja Susanna Wilén susanna.wilen@siunsote.fi Puh. 013 330 4042
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: Aluehallitus antaa valtuustoaloitteeseen alla olevan vastauksen aluevaltuustolle, ja esittää että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.
Päätös	Hyväksyttiin.
Selostus	<p>Valtuustoaloitteessa esitetään työikäisten sopimusomaishoitajien terveystarkastusten käynnistämistä mahdollisimman pian.</p> <p>Omaishoidon tuesta säädetään omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005). Omaishoidon tuen myöntämisen yhtenä edellytyksenä on, että hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia. Ikääntyneiden omaishoitajien hyvinvointi - ja terveystarkastukset perustuvat ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali - ja terveystarkastuksista annettuun lakiin (980/2012). Työikäisten omaishoitajien hyvinvointi - ja terveystarkastukset perustuvat terveydenhuoltolakiin (1326/2010). Hyvinvointi - ja terveystarkastuksien tavoitteena on edistää omaishoitajan jaksamista ja täten tukea koko perhettä. Hyvinvointi- ja terveystarkastus voidaan toteuttaa terveysaseman vastaanotolla, ikäneuvolassa tai tarvittaessa myös kotikäyntinä. Hyvinvointi- ja terveystarkastukset ovat maksuttomia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 5 §:n 1) kohdan perusteella.</p> <p>Siun sotien alueella ikääntyneiden toimialueella on nimetyt vastuuhenkilöt, jotka vastaavat hyvinvointi- ja terveystarkastusten toteuttamisesta. Muiden asiakasryhmien osalta erillisiä vastuuhenkilöitä ei ole erillisesti nimettyinä.</p> <p>Siun sotessa alle 65-vuotiaiden omaishoitajien terveystarkastuksia on tehty 10 kappaletta vuonna 2023 ja 15 vuonna 2024. Nämä tarkastukset on tehty ikäneuvolan toimesta. Selvityksen mukaan maakunnan terveysasemilla ei ole tehty vuoden 2024 aikana yhtään alle 65-vuotiaiden omaishoitajien terveystarkastusta. Selvityksessä nousi esiin, ettei terveysasemille ole ohjautunut asiakkaita, eivätkä he ole tietojemme</p>

mukaan ottaneet yhteyttä terveysasemalle hyvinvointi- ja terveystarkastusten osalta.

Terveysasemilla ei ole käytössä erillistä terveystarkastusrunkoa, mutta tähän asiakasryhmään kuuluvia asiakkaita on hoidettu hoitajan toimesta esim. pitkäaikaissairaanhoitajien vastaanotolla tai muun yhteydenoton yhteydessä. Erillisiä hyvinvointi- ja terveystarkastuksia ei ole toteutunut. Vastaanotoilla on toteutettu lähinnä verikokeiden/verenpaineen ja muun terveyden seurantaa, hoidon ohjausta/järjestämistä sekä haastateltu asiakasta kartoittaen yleistä terveydentilaa ja jatkohoitoihin liittyvien asioiden hoitoa.

Ikääntyneiden palvelujen toimialue vastaa sosiaalipalveluna annettavasta omaishoidosta sekä ikäihmisten perhehoidosta. Siun soteen Ikääntyneiden palvelujen toimialueelle on perustettu vuonna 2023 omais- ja perhehoitokeskus Onneli. Pääosin puhelimitse toimiva osaamiskeskus on perustettu palvelemaan omais- ja perhehoitajia sekä Siun soten ammattilaisia ja sidosryhmiä.

Omais- ja perhehoitokeskus Onnelissa ei ole mahdollista tehdä keskitetyistä näitä alle 65-vuotiaiden omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksia, sillä Onnelissa tuotetaan sosiaalipalveluja, ei terveyspalveluja. Omaishoitajana toimivan terveystiedot eivät kuulu sosiaalihuollon tietoihin. Ikääntyneiden palveluissa on selvitetty useiden vuosien ajan, kuinka Siun sote voisi toimia yhdenvertaisesti omaishoitajia kohtaan ja tarjota kaikenikäisille hoitajille hyvinvointi- ja terveystarkastukset. Mm. omaolon hyödyntämistä pohdittiin etätarkastuksina toteutuvaksi kehittämishankkeissa yhteistyössä Etelä- ja Pohjois-Savon kanssa. Tämä ei kuitenkaan edennyt käytäntöön saakka Siun sotessa.

Ikäneuvolan kanssa yhteistyössä on saatu aikaan iäkkäiden omaishoitajien hyvinvointi- ja tervetarkastukset ja lisäksi on pohdittu, olisiko ikäneuvolalla resurssia tarjota tarkastus kaiken ikäisille, mutta tietävästi ei.

Voidaan siis todeta, että iäkkäiden omaishoitajien osalta hyvinvointi- ja terveystarkastusten tekemisessä on Siun sotessa edistytty ja heille on voitu osoittaa kanava, jonne iäkkäät omaishoitajat voivat olla yhteydessä tarkastuksen saamiseksi.

Tarkastukset eivät vielä mahdollistu samanlaisella sapluunalla työikäisille, joten terveyspalvelut ja ikääntyneiden palvelut tulevat tiivistämään yhteistyötä hyvinvointi- ja terveystarkastusten aikaansaamiseksi myös muille kuin iäkkäille omaishoitajille.

Terveysasemilla on valmius järjestää ennaltaehkäiseviä terveystarkastuksia tälle asiakasryhmälle. Terveystarkastukset tehdään terveysasemilla sairaanhoitajan vastaanotolla.

Jatkossa Onnelista ohjataan omaishoitajat sopimuksen tekovaiheessa ottamaan yhteyttä terveysasemalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksen saamiseksi ja myös omaishoitoperheen omatyöntekijä voi muistuttaa omaishoitajaa hakeutumaan lähimmälle terveysasemalle hyvinvointi- ja

terveystarkastukseen. Onneli ja terveysasemat tiivistävät yhteistyötä asiassa.